

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1980

1980

BRNO 1982

108, 109, 112, 113/. Die Horákovcer Kultur war in dieser Saison durch eine eingetiefte Hütte vertreten /Obj. 106/. Eine gewisse Überraschung war die Entdeckung eines latènezeitlichen Skelettgrabes mit zwei bronzenen Fibeln mit Scheibenfuss /Münsinger Typ/, einem bronzenen Armring aus hohlen glatten Halbkugeln und weiteren Gegenständen, die es ermöglichen, diesen Komplex in Stufe LT-B2 zu datieren. Die jüngsten Hinterlassenschaften stellt die Destruktion eines Töpferofens und vermutlich untere Teile der Vorherdgrube vor /Obj. 103 und 104/. Unter der Anhäufung der Rostfragmente und grösserer Steine, ähnlich wie in der Vorherdgrube, fand man Scherben hauptsächlich von dünnwandiger Keramik gemeinsam mit zwei Bruchstücken von handgefertigten Töpfen. Aufgrund der Keramik kann der Töpferofen in die 2. Hälfte des 5. Jahrhunderts datiert werden.

NOVÉ VÝSLEDKY ZACHRAŇOVACÍHO VÝZKUMU V DRNHOLCI

/okr. Břeclav/

Dagmar Jelínková, AÚ ČSAV Brno

/Obr. 23/

Zachraňovací archeologický výzkum v trati Holenická pole na katastru obce Drnholec probíhal doposud po tři výzkumné sezóny, od r. 1978 do r. 1980¹. Během této doby bylo prozkoumáno 200 sídlištních objektů - jam různého účelu i zbytků obydlí.

Nejstarší nálezy patří mladší fázi kultury s moravskou malovanou keramikou. Podařilo se prozkoumat jeden úplný půdorys domu /v sondě č. IV/, jehož konstrukci tvořily souvislé řady kúlů, zapuštěných do země, a dva další půdorysy, uchované jen z části. Z téhož období pocházejí také zbytky pece na vypalování keramiky /obj. č. 145/, na jejímž dně se našlo velké množství keramických zlomků a další předměty, např. naběračky, kamenné čepelky, sekerka, klínek atd. V blízkosti tohoto objektu, v sousední sondě /č. VII/, byly objeveny pece obdobného typu, avšak již značně poškozené a rozrušené při zemních pracech.

Období eneolitu reprezentuje několik objektů z mladší fáze kultury nálevkovitých pohárů, dobu bronzovou sídlištní jámy kultury únětické a věteřovské. Následující vývoj zastupuje kultura velatická, podolská a horákovská. Z velatické jámy, velmi bohaté na keramický materiál, pochází také bronzová jehlice s vroubkovanou hlavicí, která umožňuje celý soubor datovat do stupně HA₁².

Intenzivně bylo místo osídleno v době laténské. Dokládají to jak početné sídlištní jámy, tak i částečně zahloubené chaty, většinou obdélníkovitého půdorysu, nejčastěji se dvěma protilehlými kúlami uprostřed kratších stran. Výjimku tvořila pouze chata /obj. č. 20/, která měla téměř dvojnásobné rozměry než ostatní zde zjištěné obytné objekty a jejíž půdorys byl vymezen obvodovým žlábkem s velkými kúlovými jamkami v rozích. Mezi velkým množstvím získané keramiky, vyráběné ručně i na kruhu, nechyběla ani keramika se značkami na dnech nádob. Byly získány také skleněné, kostěné a kovové předměty, mezi nimiž vyniká unikátní bronzová spona z obj. č. 13, kterou je možno zařadit do pozdně laténského období³ a spirálovitý prsten z obj. č. 143.

Nejvíce nálezů na lokalitě pochází z doby římské. Byl prozkoumán větší počet jam a 13 chat s kúlovou konstrukcí. Chaty byly většinou zahloubené, ve dvou případech s vchodovým výklenkem uprostřed delší stěny. Dva půdorysy se podařilo zjistit již v ornici a do podloží zasahovaly pouze kúlovými jamami. Kromě početných zlomků keramiky domácího původu byly často zjišťovány i provinciální keramické výrobky. Z kostěných a parohových předmětů stojí za zmínku jednoduché i trojdílné jednostranné hřebeny s obloukovitým držadlem. Našla se i kostěná jehlice s profilovanou hlavicí a další zlomky jehlic, kostěné hroty atd. Dosud ojedinelá je pištála vyhotovená z parohu /z obj. č. 134/. Poměrně vzácné jsou i nálezy železných srpů a kamenného žerňovu. Mezi bronzovými výrobky vynikají spony, prolamované kování z řemení na zavěšení meče, kapslovitý závěsek a jehly s ouškem, plechová, někdy i zdobená kování atd. Většinu těchto předmětů lze datovat do 2. a 3. století, avšak nález části pohárku z millefiorového skla z obj. č. 40 a větší fragment žlutohnědé glazovaného mortaria ukazují, že osídlení přetrvávalo i ve 4. století.

Poměrně řídké jsou zastoupeny slovanské památky. Do období středohradištního a mladohradištního náleží jen čtyři chaty a několik zahloubených objektů.

Na nalezišti jsou však hojně zastoupeny sídlištní objekty ze středověku. Byla prozkoumána jedna rozměrná zahloubená chata, jejíž funkce je zatím problematičtější a přes 30 hlubokých jam s hrotitým dnem. Mezi keramikou, kterou je možno zařadit do 13. až 15. století, vyniká několik zlomků zdobených radélkem. Byly nalezeny i železářské výrobky: trojhrbitá šípka, hřebíky, nože, zavírací nůž, podkova atd. Ačkoliv nebyly zjištěny zbytky obytných staveb /patrně méně zahloubené objekty byly při obdělávání půdy zničeny/, vše nasvědčuje tomu, že jde o zbytky zaniklé osady Holenice, zminované v pramenech z doby po polovině 14. století, kterou sem lokalizuje I. Hosák⁴.

Poznámky :

- 1 D. Jelínková, Zjišťovací výzkum v severovýchodní části katastru obce Drnholec /okr. Břeclav/, PV 1977, 107-108, Brno 1980.
- 2 O. Kytlicová-V. Vokolek-J. Bouzek, Zur urnenfelderzeitlichen Chronologie Böhmens, Práce musea Hradce Králové VII, Věda společ. 1964.
- 3 M. Čižmář, Laténská spona z Drnholec /okr. Břeclav/, AR XXXII, 1980, 437-438.
- 4 L. Hosák, Středověká kolonizace Dyjskosvrateckého úvalu, Praha 1967.

Neue Ergebnisse der Rettungsgrabung in Drnholec /Bez. Břeclav/. Im Verlaufe der Rettungsgrabung in der Flur Holenická pole im Kataster der Gemeinde Drnholec, die während drei Grabungssaisonen verlief, hat man 200 Objekte untersucht. Die älteste Besiedlung ist hier durch die jüngere Phase der Kultur mit mährischer bemalter Keramik vertreten /Hausgrundrisse und Töpferöfen, eine Menge keramischer Bruchstücke und weitere Gegenstände/. Die darauffolgende Entwicklung repräsentieren Objekte der jüngeren Phase der Trichterbecherkultur, der Ůněticer-, Věteřover-, Velaticer-, Podoler- und Horákovcer Kultur. Besonders intensiv war die Besiedlung aus der späten Latènezeit /Siedlungsgruben und teilweise eingetiefte Hütten/ und aus der römischen Kaiserzeit /Reste von 13 Hütten mit Pfostenkonstruktion, eine Menge heimischer sowie provinziäl-römischer Keramik, Knochenindustrie, Fibeln, metallene und gläserne römische Importe, eiserne Sichel und ein Mahlstein/. Die Mehrzahl der Funde kann in das 2. und 3. Jahrhundert datiert werden. Slawische Funde sind durch eine geringe Anzahl von Hütten aus der mittleren und jüngeren Burgwallzeit vertreten. Relativ zahlreiche Siedlungsobjekte, die man in das 13. - 15. Jahrhundert einreihen kann, hängen vermutlich mit der mittelalterlichen Dorfwüstung Holenice zusammen, die in schriftlichen Quellen aus der Zeit nach der Mitte des 14. Jahrhunderts erwähnt wird.

RETTUNGSGRABUNGEN DER PRAHISTORISCHEN ABTEILUNG IM RAUME DES BAUES DES MITTLEREN UND UNTEREN STAUSEES DES WASSER- WERKES NOVÉ MLÝNY IM JAHRE 1980

/Bez. Břeclav/

Miloslav Čižmář, Martin Geisler, Zdenka Himmelová, Ivo Račkovský, AŮ ČSAV Brno

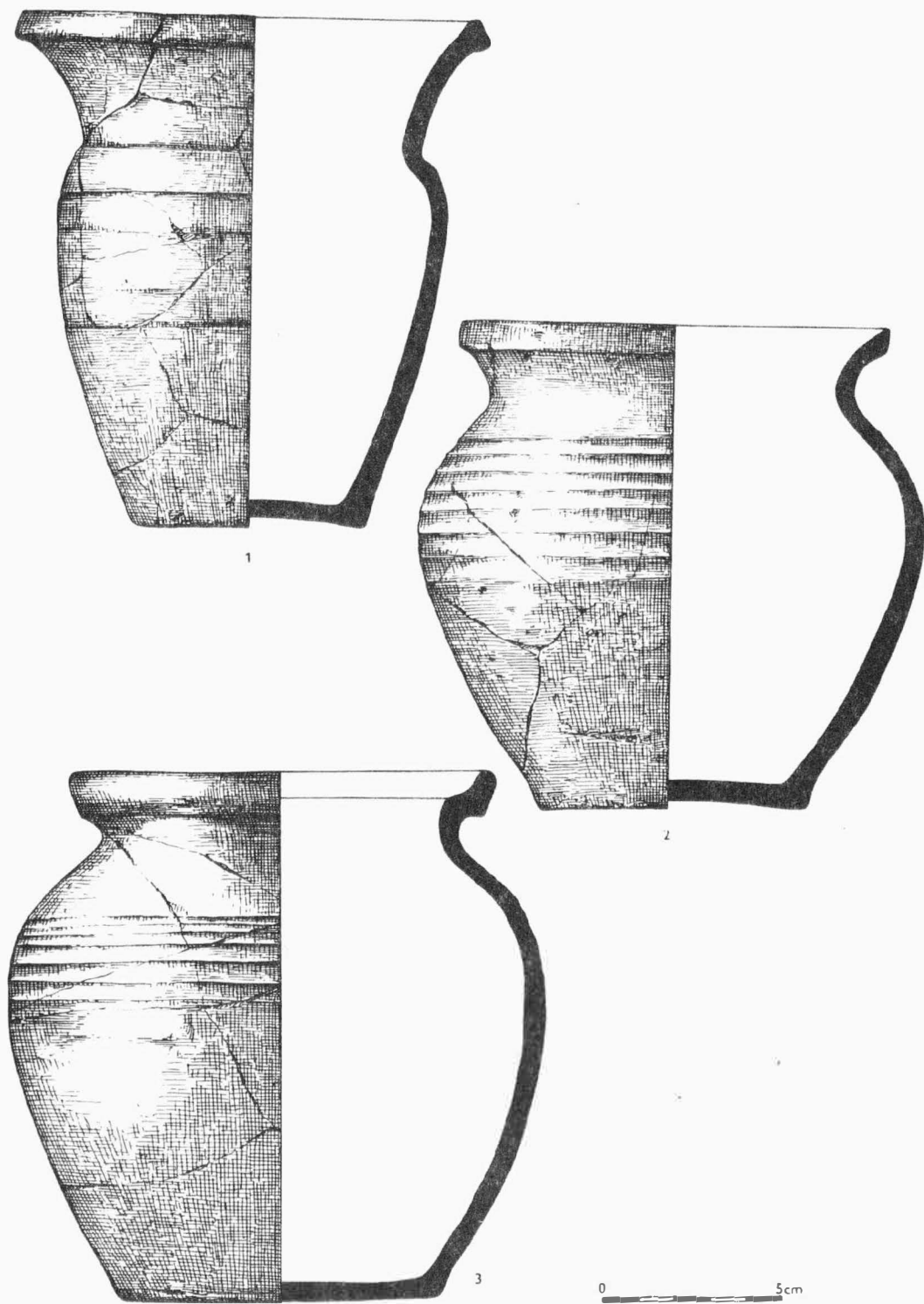
/Abb. 24-29, Taf. 3/

Im Verlaufe der sechsten Grabungssaison nahmen an den Bergungsarbeiten, die von Ende April bis Ende November verliefen, ausser den Referenten die technischen Kräfte des Institutes Petr Bernard, Jaroslav Hladký, Ivo Krechler, Jan Šlosar und Petr Vitula teil.

Bereits in den Frühlingsmonaten erweiterten Angestellte des VEB Ingstav die Förderung in der Schottergrube bei Strachotín /siehe PV 1978, 1979/ und störten in ihrem westlichen sowie östlichen Teil archäologische Objekte. Aus diesen gelang es uns Teile von drei latènezeitlichen Hütten und von zwei Töpferöfen zu bergen. Im Verlaufe von drei Grabungssaisonen stellten wir also auf der verfolgten Lokalität insgesamt sieben Töpferöfen fest, was zweifellos von einer bedeutenden Stellung dieser keltischen Niederlassung in der Töpfereiproduktion der gesamten Region zeugt.

Hauptaufgabe der Grabungskampagne war die Beendigung der Grabung auf dem Kataster der Gemeinde Milovice in der Flur Na pískách, wo im vorherigen Jahr eine Fläche von 100 x 50m abgedeckt wurde. Auf dieser untersuchten wir insgesamt 145 Objekte, die der Glockenbecher-, der Velaticer- und der latènezeitlichen Kultur angehörten. Ein wichtiger Beleg der Töpfereiproduktion auf der latènezeitlichen Siedlung waren Destruktionen von Töpferöfen. Für die Klärung der primären Seite der Produktion von keramischer Graphitware haben eine einmalige Bedeutung zahlreiche Funde von rohem Graphit der hierher aus einer Entfernung von einigen zehn Kilometern befördert wurde.

Im Verlaufe des Monats August und September führten Angestellte des VEB Ingstav eine umfangreiche Flächenabdeckung im Kataster der ehemaligen Gemeinde Mušov in der Flur "U sv. Jana" durch, wo vorher auch Dagmar Jelínková und Zora Trnáčková eine Grabung durchführten. Auf der mehrere Hektar grossen Fläche gelang es uns den Inhalt von insgesamt 30 Objekten zu bergen. Die älteste Besiedlung auf der Lokalität stellten zwei Gruben der Ůněticer Kultur mit wenig zahlreichem keramischem Material vor. Wesentlich zahlreicher waren Funde der Věteřov Kultur, der 19 Objekte angehörten, die auf einer Fläche von 50 x 50 m konzentriert waren. Mit Rücksicht darauf, dass die umliegende abgedeckte Fläche archäologisch steril

Obr. 23

Drnholec /okr. Břeclav/. Trať "Holenická pole". Ukázky středověké keramiky. - Flur "Holenická pole".
Auswahl an mittelalterlicher Keramik.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1980

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor: akademik Josef Poulík
Redaktoři: Dr. A. Medunová, Dr. J. Meduna, Dr. J. Říhový
Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby: A. Malinková
Na titulním listě: stříbrná mince z mladohradištního hrobu v Mušově
Tisk: Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov, provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo: ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis: 450 kusů - neprodejně